

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (tretia komora)

z 13. januára 2021 *

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Spoločná politika v oblasti azylu a doplnkovej ochrany – Normy pre oprávnenie štátnych príslušníkov tretej krajiny alebo osôb bez štátneho občianstva mať postavenie medzinárodnej ochrany – Smernica 2011/95/EÚ – Článok 12 – Vylúčenie z postavenia utečenca – Osoba bez štátneho občianstva s palestínskym pôvodom zaregistrovaná Agentúrou Organizácie Spojených národov pre pomoc a prácu v prospech palestínskych utečencov na Blízkom východe (UNRWA) – Podmienky pre dovoľávanie sa uplatnenia smernice 2011/95 *ipso facto* – Zánik ochrany alebo pomoci UNRWA“

Vo veci C-507/19,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Bundesverwaltungsgericht (Spolkový správny súd, Nemecko) zo 14. mája 2019 a doručený Súdnemu dvoru 3. júla 2019, ktorý súvisí s konaním:

Bundesrepublik Deutschland

proti

XT,

SÚDNY DVOR (tretia komora),

v zložení: predsedníčka tretej komory A. Prechal, predseda Súdneho dvora K. Lenaerts, vykonávajúci funkciu sudcu tretej komory, sudcovia N. Wahl, F. Biltgen a L. S. Rossi (spravodajkyňa),

generálny advokát: E. Tančev,

tajomník: D. Dittert, vedúci oddelenia,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 10. júna 2020,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- Bundesrepublik Deutschland, v zastúpení: A. Schumacher, splnomocnený zástupca,
- nemecká vláda, v zastúpení: J. Möller, R. Kanitz a D. Klebs, splnomocnení zástupcovia,
- belgická vláda, v zastúpení: P. Cottin, C. Pochet a M. Van Regemorter, splnomocnení zástupcovia,
- francúzska vláda, v zastúpení: D. Dubois, splnomocnený zástupca,

* Jazyk konania: nemčina.

– Európska komisia, v zastúpení: M. Condou-Durande, G. Wils a C. Ladenburger, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 1. októbra 2020,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 12 ods. 1 písm. a) smernice Európskeho parlamentu a Rady 2011/95/EÚ z 13. decembra 2011 o normách pre oprávnenie štátnych príslušníkov tretej krajiny alebo osôb bez štátneho občianstva mať postavenie medzinárodnej ochrany, o jednotnom postavení utečencov alebo osôb oprávnených na doplnkovú ochranu a o obsahu poskytovanej ochrany (Ú. v. EÚ L 337, 2011, s. 9).
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi Spolkovou republikou Nemecko a XT vo veci zamietnutia žiadosti o medzinárodnú ochranu podanej XT s cieľom získať postavenie utečenca.

Právny rámec

Medzinárodné právo

Ženevský dohovor

- 3 Dohovor o právnom postavení utečencov, podpísaný v Ženeve 28. júla 1951 [Zbierka zmlúv Organizácie Spojených národov, zv. 189, s. 150, č. 2545 (1954)] nadobudol účinnosť 22. apríla 1954. Bol doplnený a zmenený Protokolom týkajúcim sa právneho postavenia utečencov prijatým 31. januára 1967 v New Yorku, ktorý vstúpil do platnosti 4. októbra 1967 (ďalej len „Ženevský dohovor“).
- 4 Článok 1 písm. D Ženevského dohovoru uvádza:

„Tento dohovor sa nevzťahuje na osoby, ktoré v súčasnosti majú ochranu alebo pomoc iných orgánov alebo odborných organizácií Organizácie Spojených národov, než je Úrad Vysokého komisára Organizácie Spojených národov pre utečencov.

Ak takáto ochrana alebo pomoc z akýchkoľvek dôvodov zanikla bez toho, aby sa o postavení týchto osôb definitívne rozhodlo podľa platných uznesení Valného zhromaždenia Organizácie Spojených národov, vzťahujú sa na ne *ipso facto* ustanovenia tohto dohovoru.“

Agentúra Organizácie Spojených národov pre pomoc a prácu v prospech palestínskych utečencov na Blízkom východe (UNRWA)

- 5 Rezolúciou č. 302 (IV) Valného zhromaždenia Organizácie Spojených národov o pomoci utečencom z Palestíny z 8. decembra 1949 bola zriadená Agentúra Organizácie Spojených národov pre pomoc a prácu v prospech palestínskych utečencov na Blízkom východe [United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East (UNRWA)]. Jej úlohou je prispievať k dobrým životným podmienkam a ľudskému rozvoju utečencov z Palestíny.

- 6 Podľa bodov VII.C a VII.E konsolidovaných inštrukcií UNRWA na účely spôsobilosti a registrácie (Consolidated Eligibility and Registration Instructions) sa oblasť pôsobenia („area of operation“) UNRWA skladá z piatich zón („fields“), a to Pásma Gazy, Západného brehu Jordánu (vrátane východného Jeruzalema), Jordánska, Libanonu a Sýrie.

Právo Únie

Smernica 2004/83/ES

- 7 Článok 12 ods. 1 písm. a) smernice Rady 2004/83/ES z 29. apríla 2004 o minimálnych ustanoveniach pre oprávnenie a postavenie štátnych príslušníkov tretej krajiny alebo osôb bez štátneho občianstva ako utečencov alebo osôb, ktoré inak potrebujú medzinárodnú ochranu, a obsah poskytovanej ochrany (Ú. v. EÚ L 304, 2004, s. 12; Mim. vyd. 19/007, s. 96), stanovoval:

„1. Štátny príslušník tretej krajiny alebo osoba bez štátneho občianstva je vylúčená z postavenia utečenca, ak:

- a) spadá do rozsahu článku 1 písm. D Ženevského dohovoru, týkajúceho sa ochrany alebo pomoci od orgánov alebo agentúr Organizácie Spojených národov iných ako Úradu Vysokého komisára Organizácie Spojených národov pre utečencov. Ak takáto ochrana alebo pomoc z akéhokoľvek dôvodu zanikla bez toho, aby sa o postavení týchto osôb definitívne rozhodlo v súlade s príslušnými uzneseniami Valného zhromaždenia Organizácie Spojených národov, tieto osoby budú oprávnené *ipso facto* na výhody z ustanovení tejto smernice.“

Smernica 2011/95

- 8 Odôvodnenia 1, 4, 16, 23 a 24 smernice 2011/95 stanovujú:

„(1) [Smernica 2004/83] by sa mala podstatným spôsobom zmeniť a doplniť. Z dôvodu prehľadnosti je vhodné uvedenú smernicu prepracovať.

...

(4) Ženevský dohovor a protokol poskytujú základný kameň pre medzinárodný právny režim na ochranu utečencov.

...

(16) Táto smernica rešpektuje základné práva a dodržiava zásady uznávané najmä Chartou základných práv Európskej únie. Táto smernica sa snaží predovšetkým o zaistenie plného rešpektovania ľudskej dôstojnosti a práva na azyl žiadateľov o azyl a ich sprevádzajúcich rodinných príslušníkov, ako aj o podporu uplatňovania článkov 1, 7, 11, 14, 15, 16, 18, 21, 24, 34 a 35 uvedenej charty a mala by sa preto vykonávať primerane.

...

(23) Mali by sa stanoviť normy pre vymedzenie postavenia utečenca a jeho obsah s cieľom usmernenia príslušných vnútroštátnych orgánov členských štátov pri uplatňovaní Ženevského dohovoru.

(24) Je potrebné zaviesť spoločné kritériá pre uznanie žiadateľov o azyl ako utečencov v zmysle článku 1 Ženevského dohovoru.“

9 Článok 2 tejto smernice, nazvaný „Vymedzenia pojmov“, uvádza:

„Na účely tejto smernice platia tieto vymedzenia pojmov:

...

d) „utečenec“ je štátny príslušník tretej krajiny, ktorý [sa] kvôli oprávnenej obave pred prenasledovaním z rasových, náboženských dôvodov, dôvodov štátnej príslušnosti, z dôvodu zastávania určitého politického názoru alebo príslušnosti k určitej sociálnej skupine [nachádza mimo štátu svojej štátnej príslušnosti a – *neoficiálny preklad*] nemôže prijať alebo v dôsledku uvedených obáv odmieta ochranu tejto krajiny, alebo osoba bez štátneho občianstva, ktorá sa nachádza mimo štátu svojho doterajšieho [obvyklého – *neoficiálny preklad*] pobytu z dôvodov, ktoré sú uvedené vyššie, alebo ktorá sa tam vzhľadom na uvedené obavy nemôže alebo nechce vrátiť a na ktorú sa neuplatňuje článok 12;

...

n) „krajina pôvodu“ je krajina alebo krajiny štátnej príslušnosti alebo pre osoby bez štátneho občianstva krajina posledného [obvyklého – *neoficiálny preklad*] pobytu.“

10 Článok 11 uvedenej smernice, nazvaný „Zánik“, v odseku 1 stanovuje:

„Štátny príslušník tretej krajiny alebo osoba bez štátneho občianstva stratia postavenie utečenca, ak:

...

f) sú osobami bez štátneho občianstva, ktoré sú schopné vrátiť sa do štátu svojho predchádzajúceho pobytu, pretože zanikli okolnosti, pre ktoré sa im priznalo postavenie utečenca.“

11 Podľa článku 12 tejto smernice, nazvanom „Vylúčenie“:

„1. Štátny príslušník tretej krajiny alebo osoba bez štátneho občianstva je vylúčená z postavenia utečenca, ak:

a) patria do rozsahu pôsobnosti článku 1 písm. D Ženevského dohovoru, ktorý sa týka ochrany alebo pomoci od orgánov alebo agentúr Organizácie Spojených národov iných ako Vysokého komisára Organizácie Spojených národov pre utečencov. Ak takáto ochrana alebo pomoc z akéhokoľvek dôvodu zanikla bez toho, aby sa o postavení týchto osôb definitívne rozhodlo v súlade s príslušnými uzneseniami Valného zhromaždenia Organizácie Spojených národov, tieto osoby budú oprávnené *ipso facto* na výhody z ustanovení tejto smernice;

b) sú uznaní príslušnými orgánmi štátu, v ktorom majú pobyt, za osoby majúce práva a povinnosti, ktoré sa udeľujú štátnym príslušníkom tohto štátu, alebo práva a povinnosti, ktoré sú s nimi rovnocenné.

2. Štátny príslušník tretej krajiny alebo osoba bez štátneho občianstva sú vylúčení zo získania postavenia utečenca, ak existujú vážne dôvody domnievať sa:

a) že sa dopustili trestného činu proti mieru, vojnových zločinov alebo trestných činov proti ľudskosti podľa medzinárodných dokumentov obsahujúcich ustanovenia o takýchto trestných činoch;

- b) že sa dopustili vážneho nepolitického trestného činu mimo štátu svojho azylu pred tým, ako v ňom boli prijatí ako utečenci, čo znamená čas vydania povolenia na pobyt na základe priznania postavenia utečenca; najmä neludské činy, aj keď sú spáchané s údajne politickým cieľom, môžu byť klasifikované ako vážne nepolitické trestné činy;
 - c) že sú vinní za činy, ktoré sú v rozpore s cieľmi a zásadami Organizácie Spojených národov, ako sú uvedené v preambule a článkoch 1 a 2 Charty Organizácie Spojených národov.
3. Odsek 2 sa uplatňuje na osoby, ktoré podnecujú trestné činy alebo sa inak podieľajú na páchaní trestných činov alebo činov uvedených v tomto dokumente.“

12 Článok 14 smernice 2011/95 uvádza:

„1. Pokiaľ ide o žiadosti o medzinárodnú ochranu podané po nadobudnutí účinnosti smernice [2004/83], členské štáty zrušia, ukončia alebo odmietnu obnoviť postavenie utečenca štátneho príslušníka tretej krajiny alebo osoby bez štátneho občianstva priznané vládny, správny, súdny alebo kvázi súdny orgánom, ak táto osoba prestáva byť utečencom v súlade s článkom 11.

...

3. Členské štáty zrušia, ukončia alebo odmietnu obnoviť postavenie utečenca štátneho príslušníka tretej krajiny alebo osoby bez štátneho občianstva, ak po tom, ako im bolo priznané postavenie utečenca, dotknutý členský štát preukázal, že:

- a) nemali mať postavenie utečenca alebo sú vylúčení z postavenia utečenca v súlade s článkom 12;

...“

Smernica 2013/32/EÚ

13 Odôvodnenie 18 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2013/32/EÚ z 26. júna 2013 o spoločných konaniach o poskytovaní a odnímaní medzinárodnej ochrany (Ú. v. EÚ L 180, 2013, s. 60) stanovuje:

„Je v záujme členských štátov aj žiadateľov o medzinárodnú ochranu, aby sa o žiadosti o medzinárodnú ochranu rozhodlo čo najskôr bez toho, aby bolo dotknuté vykonanie primeraného a úplného posúdenia.“

14 Článok 2 tejto smernice znie takto:

„Na účely tejto smernice:

...

- c) „žiadateľ“ znamená štátneho príslušníka tretej krajiny alebo osobu bez štátnej príslušnosti, ktorí podali žiadosť o medzinárodnú ochranu, v súvislosti s ktorou ešte nebolo prijaté konečné rozhodnutie;

...

- f) „rozhodujúci orgán“ znamená akýkoľvek kvázi súdny alebo správny orgán v členskom štáte zodpovedný za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu s právomocou prijímať rozhodnutia v prvom stupni o takýchto prípadoch;

...“

15 Článok 46 uvedenej smernice stanovuje:

„1. Členské štáty zabezpečia, aby žiadatelia mali právo na účinný opravný prostriedok pred súdom proti:

- a) rozhodnutiu o ich žiadosti o medzinárodnú ochranu vrátane rozhodnutia:
 - i) považovať žiadosť za neopodstatnenú v súvislosti s postavením utečenca a/alebo postavením osoby s doplnkovou ochranou;

...

...

3. V záujme dosiahnutia súladu s odsekom 1 členské štáty zabezpečia, aby účinný opravný prostriedok zahŕňal posúdenie skutkových aj právnych otázok v plnom rozsahu *ex nunc* vrátane prípadného posúdenia potrieb medzinárodnej ochrany podľa smernice [2011/95], a to aspoň v rámci konania o opravnom prostriedku pred súdom prvého stupňa.

...“

Nemecké právo

16 Smernica 2011/95 bola do nemeckého práva prebratá prostredníctvom Asylgesetz (zákon o azyle) v znení uverejnenom 2. septembra 2008 (BGBl. 2008 I, s. 1798, ďalej len „AsylG“).

17 § 3 ods. 3 AsylG v podstate preberá článok 12 ods. 1 písm. a) tejto smernice.

18 § 77 ods. 1 AsylG stanovuje:

„V konaniach podľa tohto zákona súd vychádza zo skutkového a právneho stavu existujúceho v čase posledného pojednávania; ak sa rozhoduje bez pojednávania, je rozhodujúcim čas vydania rozhodnutia.

...“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

19 XT, osoba bez štátneho občianstva palestínskeho pôvodu narodená v roku 1991 v Damasku (Sýria), je držiteľom registračného preukazu UNRWA ako člen utečeneckého tábora Jarmúk, ktorý sa nachádza južne od Damasku.

20 V období od októbra 2013 do 20. novembra 2015 XT vykonával príležitostné práce v Libanone, kde býval. Keďže v tejto krajine nezískal povolenie na pobyt a obával sa vyhostenia libanonskými bezpečnostnými silami, rozhodol sa na konci novembra 2015 vrátiť do Sýrie do mesta Qudsaya západne od Damasku, kde bývali jeho rodinní príslušníci.

21 O niekoľko dní neskôr XT túto krajinu opustil z dôvodu vojny a veľmi zlých životných podmienok v Sýrii, pričom sa obáva, že v tejto krajine bude v prípade návratu zatknutý. Navyše Jordánske hášimovské kráľovstvo a Libanonská republika uzavreli predtým, než XT Sýriu opustil, svoje hranice pre palestínskych utečencov nachádzajúcich sa v Sýrii.

- 22 XT pricestoval do Nemecka v decembri 2015 a vo februári 2016 podal žiadosť o medzinárodnú ochranu.
- 23 Rozhodnutím z 29. augusta 2016 Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (Spolkový úrad pre migráciu a utečencov, Nemecko) zamietol žiadosť XT o priznanie postavenia utečenca, ale priznal mu doplnkovú ochranu.
- 24 Rozsudkom z 24. novembra 2016 Verwaltungsgericht (Správny súd, Nemecko) vyhovel žalobe XT a Spolkovému úradu pre migráciu a utečencov uložil, aby mu priznal postavenie utečenca z dôvodu, že zo súčasnej situácie v Sýrii, bez ohľadu na predchádzajúce prenasledovanie, vyplýva, že XT je z vážnych dôvodov, ktoré nastali po jeho odchode zo sýrskeho územia a ktoré súviseli nielen s týmto odchodom, ale aj s podaním jeho žiadosti o medzinárodnú ochranu a s jeho pobytom v zahraničí, vystavený riziku prenasledovania.
- 25 Oberverwaltungsgericht (Vyšší správny súd, Nemecko) rozsudkom z 18. decembra 2017 zamietol odvolanie Spolkovej republiky Nemecko, zastúpenej Spolkovým úradom pre migráciu a utečencov, proti rozsudku Verwaltungsgericht (Správny súd), a v podstate uviedol, že XT musí byť z dôvodu jeho postavenia osoby bez štátneho občianstva palestínskeho pôvodu považovaný za utečenca v zmysle ustanovenia nemeckého zákona, ktorým sa preberá článok 12 ods. 1 písm. a) smernice 2011/95. Podľa tohto súdu bol totiž XT príjemcom ochrany UNRWA, ktorá zanikla z dôvodov nezávislých od jeho vôle. XT sa tým, že opustil sýrske územie, ocitol vo veľmi neistej osobnej situácii, takže jeho odchod zo Sýrie bol nedobrovoľný, čo potvrdzuje aj priznanie doplnkovej ochrany. Uvedený súd tiež spresnil, že v čase odchodu XT nemal prístup k ochrane UNRWA ani v iných zónach oblasti pôsobenia tejto agentúry a že pred jeho odchodom zo Sýrie Jordánske hášimovské kráľovstvo a Libanonská republika už uzatvorili svoje hranice pre palestínskych utečencov nachádzajúcich sa v Sýrii.
- 26 Spolková republika Nemecko podala proti tomuto rozsudku opravný prostriedok „Revision“ na vnútroštátny súd.
- 27 Tento súd jednak spresňuje, že na XT sa nevzťahuje žiadny dôvod vylúčenia z postavenia utečenca v zmysle článku 12 ods. 1 písm. b) a článku 12 ods. 2 a 3 smernice 2011/95. Navyše podľa tohto súdu XT spĺňa podmienky stanovené v zmysle článku 12 ods. 1 písm. a) prvej vety tejto smernice, podľa ktorej je v zásade akákoľvek osoba bez štátneho občianstva s palestínskym pôvodom vylúčená z postavenia utečenca, ak je príjemcom ochrany alebo pomoci UNRWA. Po prvé bol totiž mandát UNRWA predĺžený do 30. júna 2020, po druhé XT je zaregistrovaný agentúrou UNRWA, čo je dostatočný dôkaz o tom, že bol skutočne príjemcom ochrany alebo pomoci tejto agentúry, a po tretie XT bol príjemcom tejto ochrany alebo tejto pomoci krátko pred podaním svojej žiadosti o medzinárodnú ochranu, keďže bol zaregistrovaný ako rodinný príslušník v tábore UNRWA Jarmúk.
- 28 Vnútroštátny súd má naopak pochybnosti, pokiaľ ide o otázku, či XT spĺňa podmienky dôvodu zániku uplatňovania uvedeného vylúčenia stanoveného v článku 12 ods. 1 písm. a) druhej vete smernice 2011/95, podľa ktorého v podstate platí, že ak ochrana alebo pomoc UNRWA z akéhokoľvek dôvodu zanikla bez toho, aby sa o postavení týchto osôb definitívne rozhodlo v súlade s príslušnými uzneseniami Valného zhromaždenia Organizácie Spojených národov, tieto osoby budú oprávnené *ipso facto* na výhody z ustanovení tejto smernice.
- 29 Vnútroštátny súd sa v prvom rade pýta, či na určenie, či ochrana alebo pomoc UNRWA zanikla v okamihu, keď dotknutá osoba opustila oblasť pôsobenia tejto agentúry, treba z územného hľadiska zohľadniť len zónu tejto oblasti pôsobenia, v ktorej mala dotknutá osoba naposledy skutočne pobyt, alebo, ako sa domnieva vnútroštátny súd, aj iné zóny uvedenej oblasti pôsobenia.
- 30 V poslednom uvedenom prípade sa vnútroštátny súd v druhom rade pýta, či treba zohľadniť všetky zóny pôsobenia tvoriace oblasť pôsobenia UNRWA alebo len niektoré z jej zón pôsobenia a prípadne, aké sú relevantné kritériá na ich určenie. Podľa vnútroštátneho súdu treba zohľadniť zónu pôsobenia,

v ktorej mala dotknutá osoba naposledy skutočne svoj pobyt, ako aj zóny pôsobenia, s ktorými má táto osoba väzbu. Táto väzba by mohla vyplývať napríklad z významných vzťahov, akými sú predchádzajúci pobyt alebo prítomnosť blízkych rodinných príslušníkov. Okrem toho dotknutá osoba musí mať primeranú možnosť vstúpiť do tejto zóny pôsobenia a zdržiavať sa v nej, keďže registrácia agentúrou UNRWA nepriznáva žiadne právo na pobyt, ani neposkytuje možnosť premiestňovať sa z jednej zóny do inej zóny oblasti pôsobenia tejto agentúry. Naopak, pokiaľ ide o zóny pôsobenia, s ktorými dotknutá osoba nikdy nemala osobné väzby, je natoľko nepravdepodobné, že podmienky vstupu a pobytu budú splnené, že treba hneď vylúčiť akékoľvek zohľadnenie uvedených zón pôsobenia.

- 31 Vnútroštátny súd sa v treťom rade pýta, v akom rozsahu môžu presuny medzi rôznymi zónami oblasti pôsobenia UNRWA ovplyvniť otázku, či ochrana alebo pomoc poskytovaná touto agentúrou zanikli. Podľa tohto súdu by sa vylúčenie z postavenia utečenca mohlo vzťahovať aj na osobu, ktorá opustí oblasť pôsobenia UNRWA – z dôvodu, že sa nachádzala vo veľmi neistej osobnej situácii v zóne tejto oblasti pôsobenia, v tomto prípade v Sýrii, v ktorej má skutočne pobyt a v ktorej jej UNRWA nie je schopná sama poskytnúť ochranu alebo pomoc, ak táto osoba vstúpila do uvedenej zóny pôsobenia, pričom na to neexistoval naliehavý dôvod, a dokonca v situácii, keď sa nenachádzala vo veľmi neistej osobnej situácii v zóne pôsobenia svojho predchádzajúceho pobytu, v tomto prípade v Libanone. Tak by to bolo najmä v prípade, ak by s prihliadnutím na pomery, ktoré existovali v čase jej presunu z tejto zóny pôsobenia, nemohla počítať s tým, že jej bude v novej zóne pôsobenia, v tomto prípade v Sýrii, poskytnutá ochrana alebo pomoc UNRWA, ani že sa v blízkej budúcnosti bude môcť vrátiť do zóny pôsobenia jej predchádzajúceho pobytu, v tomto prípade do Libanonu.
- 32 Vnútroštátny súd vo štvrtom rade uvádza, že na priznanie postavenia utečenca podľa článku 12 ods. 1 písm. a) druhej vety smernice 2011/95 nestačí, že dotknutá osoba v čase odchodu z oblasti pôsobenia tejto agentúry už nepožíva ochranu alebo pomoc zo strany UNRWA, ale v súlade s článkom 11 ods. 1 písm. f) smernice 2011/95 v spojení s jej článkom 14 ods. 1 je navyše potrebné, aby sa žiadateľ v čase rozhodnutia o žiadosti o medzinárodnú ochranu nemohol do uvedenej oblasti pôsobenia vrátiť, aby mohol byť opätovne príjemcom pomoci alebo ochrany uvedenej agentúry. Možnosť vrátiť sa do oblasti pôsobenia UNRWA sa totiž podľa neho mala zohľadniť už v okamihu rozhodovania o priznaní postavenia utečenca, pretože by nemalo žiadny zmysel priznať postavenie utečenca, ak by toto postavenie malo byť následne okamžite zrušené.
- 33 V tejto súvislosti sa tento súd pýta, či treba zohľadniť výlučne zónu oblasti pôsobenia UNRWA, v ktorej mal žiadateľ o medzinárodnú ochranu naposledy svoj obvyklý pobyt, alebo aj iné zóny tejto oblasti pôsobenia a prípadne, podľa akých kritérií sa musia tieto iné zóny pôsobenia zohľadniť.
- 34 Podľa uvedeného súdu treba najprv zohľadniť zónu oblasti pôsobenia UNRWA, v ktorej mal tento žiadateľ naposledy svoj obvyklý pobyt, a následne zóny pôsobenia, s ktorými má tento žiadateľ významné väzby, ako je skutočný pobyt alebo prítomnosť blízkych rodinných príslušníkov. Nakoniec by mal mať uvedený žiadateľ primeranú možnosť vstúpiť do týchto zón pôsobenia.
- 35 V piatom rade sa vnútroštátny súd snaží o objasnenie pojmu „doterajší/prechádzajúci [obvyklý – *neoficiálny preklad*] pobyt“ najmä v zmysle článku 2 písm. d) a n) smernice 2011/95, ktorý by mohol byť rozhodujúci na určenie, či sa uplatní dôvod vylúčenia stanovený v článku 12 ods. 1 písm. a) druhej vete tejto smernice.
- 36 Za týchto okolností Bundesverwaltungsgericht (Spolkový správny súd) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Má sa z územného hľadiska pri posudzovaní otázky, či [UNRWA] už viac neposkytuje Palestínčanovi bez štátneho občianstva v zmysle článku 12 ods. 1 písm. a) druhej vety smernice [2011/95] ochranu alebo pomoc, prihliadať len na príslušnú zónu pôsobenia (pásmo Gazy,

Jordánsko, Libanon, Sýria, Západný breh Jordánu), kde mala osoba bez štátneho občianstva v čase, keď opustila oblasť pôsobenia UNRWA, svoj skutočný pobyt (v tomto konaní: Sýria) alebo sa zohľadnia aj ďalšie zóny pôsobenia, ktoré patria do oblasti pôsobenia UNRWA?

2. Ak sa nemá prihliadať len na túto zónu pôsobenia v čase odchodu: majú sa aj naďalej a nezávisle od ďalších podmienok zohľadniť všetky zóny pôsobenia, ktoré sú súčasťou oblasti pôsobenia UNRWA? V prípade zápornej odpovede: majú sa zohľadniť ďalšie zóny pôsobenia len v tom prípade, ak mala osoba bez štátneho občianstva k dotknutej zóne pôsobenia významný (z územného hľadiska) vzťah? Vyžaduje sa pre existenciu takého vzťahu, aby osoba bez štátneho občianstva mala svoj obvyklý pobyt v tejto zóne pôsobenia v čase jej odchodu alebo k skoršiemu dátumu? Má sa prihliadnuť počas skúmania významného (z územného hľadiska) vzťahu aj na ďalšie okolnosti? V prípade kladnej odpovede: na aké? Je relevantné, či má osoba bez štátneho občianstva v čase opustenia oblasti pôsobenia UNRWA možnosť vstúpiť do dotknutej zóny pôsobenia a či je takáto možnosť primeraná?
3. Má osoba bez štátneho občianstva, ktorá opustí oblasť pôsobenia UNRWA z dôvodu, že sa v zóne pôsobenia jej skutočného pobytu nachádza vo veľmi neistej osobnej situácii a UNRWA nemá možnosť jej v tejto zóne sama zabezpečiť ochranu alebo poskytnúť pomoc, právo na ochranu smernice *ipso facto* v zmysle článku 12 ods. 1 písm. a) druhej vety smernice 2011/95 aj vtedy, ak vstúpila do uvedenej zóny pôsobenia, hoci sa v zóne pôsobenia v mieste svojho predchádzajúceho pobytu nenachádzala vo veľmi neistej osobnej situácii a s ohľadom na pomery, ktoré existovali v čase jej presunu, nemohla počítať s tým, že jej bude v novej zóne pôsobenia poskytnutá ochrana alebo pomoc UNRWA a že sa v blízkej budúcnosti bude môcť vrátiť do zóny pôsobenia v mieste svojho predchádzajúceho pobytu?
4. Má sa pri posudzovaní otázky, či sa osobe bez štátneho občianstva neprizná postavenie utečenca *ipso facto* z dôvodu, že po opustení oblasti pôsobenia UNRWA zanikli podmienky upravené v článku 12 ods. 1 písm. a) druhej vety smernice [2011/95], prihliadať len na zónu pôsobenia v mieste posledného obvyklého pobytu? V prípade zápornej odpovede: majú sa obdobne zohľadniť aj zóny pôsobenia, z ktorých sa má podľa druhej otázky vychádzať v okamihu odchodu? V prípade zápornej odpovede: na základe akých kritérií sa majú určiť zóny pôsobenia, na ktoré sa má prihliadať v okamihu rozhodnutia o žiadosti? Vyžaduje sa pre zánik podmienok upravených v článku 12 ods. 1 písm. a) druhej vety smernice [2011/95], aby boli (štátne alebo kvázi štátne) orgány v príslušnej zóne pôsobenia ochotné prijať (späť) dotknutú osobu bez štátneho občianstva?
5. Ak sa v súvislosti so splnením alebo zánikom podmienok upravených v článku 12 ods. 1 písm. a) druhej vety smernice 2011/95/EÚ vychádza zo zóny pôsobenia v mieste (posledného) obvyklého pobytu: aké kritériá sú relevantné pre vznik obvyklého pobytu? Vyžaduje sa oprávnený pobyt, ktorý bol povolený štátom pobytu? V prípade zápornej odpovede: vyžaduje sa prinajmenšom, aby príslušné orgány v zóne pôsobenia vedome strpeli pobyt dotknutej osoby bez štátneho občianstva? V prípade kladnej odpovede: musia mať zodpovedné orgány konkrétnu vedomosť o prítomnosti jednotlivcej osoby bez štátneho občianstva alebo stačí, aby vedome strpeli pobyt tejto osoby ako člena väčšej skupiny osôb? V prípade zápornej odpovede: postačuje aj dlhšie trvajúci skutočný pobyt?“

O prejudiciálnych otázkach

Úvodné pripomienky

- 37 Pred zodpovedaním položených otázok treba najskôr spresniť, ako uviedol generálny advokát v bode 26 svojich návrhov, že článok 12 ods. 1 písm. a) smernice 2011/95 v podstate zodpovedá článku 12 ods. 1 písm. a) smernice 2004/83, takže judikatúra týkajúca sa tohto druhého ustanovenia je relevantná pre výklad prvého uvedeného ustanovenia.
- 38 Z odôvodnení 4, 23 a 24 smernice 2011/95 ďalej vyplýva, že Ženevský dohovor predstavuje základný kameň medzinárodného právneho režimu ochrany utečencov a že ustanovenia tejto smernice, ktoré sa týkajú priznávania postavenia utečenca, ako aj obsahu tohto postavenia, boli prijaté s cieľom pomôcť príslušným orgánom členských štátov pri aplikácii tohto dohovoru, opierajúc sa o spoločné pojmy a kritériá (pozri analogicky rozsudok zo 17. júna 2010, Bolbol, C-31/09, EU:C:2010:351, bod 37; z 19. decembra 2012, Abed El Karem El Kott a i., C-364/11, EU:C:2012:826, bod 42, ako aj z 1. marca 2016, Alo a Osso, C-443/14 a C-444/14, EU:C:2016:127, bod 28).
- 39 Ustanovenia smernice 2011/95 sa preto musia vykladať s ohľadom na jej celkovú štruktúru a cieľ, pričom treba rešpektovať Ženevský dohovor a iné relevantné zmluvy uvedené v článku 78 ods. 1 ZFEÚ. Tento výklad sa musí takisto vykonať, ako vyplýva z odôvodnenia 16 tejto smernice, spôsobom, ktorý rešpektuje práva uznávané Chartou základných práv Európskej únie (pozri analogicky rozsudky zo 17. júna 2010, Bolbol, C-31/09, EU:C:2010:351, bod 38; z 19. decembra 2012, Abed El Karem El Kott a i., C-364/11, EU:C:2012:826, bod 43, ako aj z 1. marca 2016, Alo a Osso, C-443/14 a C-444/14, EU:C:2016:127, bod 29).
- 40 Okrem toho treba pripomenúť, že členské štáty sú na základe článku 46 ods. 3 smernice 2013/32 povinné upraviť svoje vnútroštátne právo tak, aby rozhodovanie o opravných prostriedkoch uvedených v tomto ustanovení zahŕňalo posúdenie, prinajmenšom v konaniach o opravnom prostriedku pred súdom prvého stupňa, všetkých skutkových a právnych okolností, ktoré mu umožnia vykonať aktualizované posúdenie danej veci, pričom výrazy „*ex nunc*“ a prídavné meno „v plnom rozsahu“ nachádzajúce sa v tomto ustanovení zdôrazňujú povinnosť súdu vykonať posúdenie pri zohľadnení tak skutočností, ktoré rozhodujúci orgán zohľadnil alebo mal zohľadniť, ako aj nových skutočností, ktoré nastali po prijatí rozhodnutia, ktoré je predmetom opravného prostriedku. Právomoc súdu zohľadniť nové skutočnosti, o ktorých tento orgán nerozhodol, je v súlade s cieľom smernice 2013/32, ktorým je, ako vyplýva najmä z jej odôvodnenia 18, najmä to, aby sa žiadosti o medzinárodnú ochranu vybavili „čo najskôr bez toho, aby bolo dotknuté vykonanie primeraného a úplného posúdenia“ (pozri v tomto zmysle rozsudok z 25. júla 2018, Alheto, C-585/16, EU:C:2018:584, body 109 až 113).
- 41 Napokon treba konštatovať, že vnútroštátny súd kladie svoje otázky na základe dvojitého predpokladu, ktorý neprináleží Súdnemu dvoru overovať, a síce že XT bol jednak v súlade s článkom 12 ods. 1 písm. a) prvou vetou smernice 2011/95 príjemcom ochrany alebo pomoci UNRWA predtým, ako odišiel do Nemecka, a že jednak opustil Sýriu z dôvodu vojnových podmienok existujúcich v tomto štáte.
- 42 Naopak, pokiaľ ide o článok 14 smernice 2011/95 spomenutý vnútroštátnym súdom, hoci z jeho odseku 3 písm. a) v spojení s článkom 12 ods. 1 písm. a) tejto smernice vyplýva, že možnosť poživať ochranu alebo pomoc UNRWA môže odôvodniť zrušenie postavenia utečenca po jeho priznaní, pričom táto možnosť môže byť tiež posúdená aj v rámci preskúmania v plnom rozsahu a *ex nunc* uvedeného v bode 40 tohto rozsudku v čase prijatia rozhodnutia týkajúceho sa priznania tohto postavenia, uvedený článok 14, ktorý výslovne predpokladá, že toto postavenie už bolo priznané, nemožno na toto rozhodnutie uplatniť.
- 43 Na položené otázky treba odpovedať s prihliadnutím na tieto úvahy.

O prvej, druhej a štvrtej otázke

- 44 Svojou prvou, druhou a štvrtou otázkou, ktoré treba preskúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 12 ods. 1 písm. a) druhá veta smernice 2011/95 vykladať v tom zmysle, že na účely určenia, či ochrana alebo pomoc UNRWA zanikla, treba zohľadniť iba zónu oblasti pôsobenia UNRWA, v ktorej osoba bez štátneho občianstva palestínskeho pôvodu mala svoj skutočný pobyt v čase jej odchodu z uvedenej oblasti pôsobenia alebo tiež iné zóny patriace do tejto oblasti pôsobenia a v takom v prípade, ktoré z týchto zón.
- 45 Na účely odpovede na tieto otázky treba pripomenúť, že v zmysle článku 12 ods. 1 písm. a) prvej vety smernice 2011/95 sú štátny príslušník tretej krajiny alebo osoba bez štátneho občianstva vylúčení z postavenia utečenca, „ak patria do rozsahu článku 1 D Ženevského dohovoru, ktorý sa týka ochrany alebo pomoci od orgánov alebo agentúr Organizácie Spojených národov iných ako Vysokého komisára Organizácie Spojených národov pre utečencov“.
- 46 Článok 1 písm. D prvý odsek Ženevského dohovoru uvádza, že sa nevzťahuje na osoby, ktoré „v súčasnosti majú“ ochranu alebo pomoc „iných orgánov alebo odborných organizácií Organizácie Spojených národov, než je Úrad Vysokého komisára Organizácie Spojených národov pre utečencov“.
- 47 UNRWA, agentúra Organizácie Spojených národov iná ako Úrad Vysokého komisára Organizácie Spojených národov pre utečencov, bola zriadená s cieľom chrániť a pomáhať Palestíncom ako „palestínskym utečencom“. Jej mandát, ktorý ako uviedol generálny advokát v bode 4 svojich návrhov, bol predĺžený do 30. júna 2023, sa vzťahuje na oblasť pôsobenia, ktorá pozostáva z piatich zón, a to Pásma Gazy, Západného brehu Jordánu (vrátane Východného Jeruzalemu), Jordánska, Libanonu a Sýrie.
- 48 Každá osoba, ako je XT, ktorá je zaregistrovaná agentúrou UNRWA, tak môže využívať ochranu a pomoc tejto agentúry na účely zlepšenia jej životných podmienok ako utečenca (pozri v tomto zmysle rozsudok z 25. júla 2018, Alheto, C-585/16, EU:C:2018:584, bod 84).
- 49 Z dôvodu tohto osobitného postavenia utečenca zavedeného na uvedených územiach Blízkeho východu pre Palestíncom sú osoby zaregistrované agentúrou UNRWA v zásade na základe článku 12 ods. 1 písm. a) prvej vety smernice 2011/95, ktorý zodpovedá článku 1 D prvému odseku Ženevského dohovoru, vylúčené z priznania postavenia utečenca v Únii (rozsudok z 25. júla 2018, Alheto, C-585/16, EU:C:2018:584, bod 85).
- 50 V tejto súvislosti z článku 12 ods. 1 písm. a) druhej vety smernice 2011/95, ktorý zodpovedá článku 1 písm. D druhému odseku Ženevského dohovoru, vyplýva, že ak žiadateľ o medzinárodnú ochranu v Únii už ďalej nepožíva ochranu ani pomoc UNRWA, táto výnimka sa prestane uplatňovať (rozsudok z 25. júla 2018, Alheto, C-585/16, EU:C:2018:584, bod 85).
- 51 Ako to Súdny dvor spresnil, článok 12 ods. 1 písm. a) druhá veta smernice 2011/95 sa uplatní, ak sa na základe individuálneho posúdenia všetkých relevantných skutočností ukáže, že sa dotknutá osoba bez štátneho občianstva s palestínskym pôvodom nachádza v situácii vážnej osobnej neistoty a že UNRWA, ktorej pomoc dotknutá osoba požadovala, jej nie je schopná zaručiť životné podmienky zodpovedajúce jej poslaniu, takže táto osoba bez štátneho občianstva je z dôvodov nezávislých od jej vôle nútená opustiť oblasť pôsobenia UNRWA. V tomto prípade sa uvedená osoba bez štátneho občianstva môže, okrem prípadu, že by sa na ňu vzťahoval niektorý z dôvodov vylúčenia uvedený v článku 12 ods. 1 písm. b), článku 12 ods. 2 a v článku 12 ods. 3 tejto smernice, dovoľávať *ipso facto* uplatnenia tejto smernice bez toho, aby musela nevyhnutne preukázať, že má oprávnenú obavu z prenasledovania v zmysle článku 2 písm. d) uvedenej smernice (pozri v tomto zmysle rozsudok z 25. júla 2018, Alheto, C-585/16, EU:C:2018:584, bod 86 a citovanú judikatúru).

- 52 Ako v podstate zdôraznil generálny advokát v bode 36 svojich návrhov, ani článok 12 ods. 1 písm. a) smernice 2011/95, ani článok 1 písm. D Ženevského dohovoru neodkazujú na pobyt dotknutej osoby, keďže tieto ustanovenia sa týkajú iba okolnosti, že táto osoba je príjemcom pomoci alebo ochrany UNRWA alebo že táto ochrana alebo pomoc zanikla.
- 53 Zo samotného znenia týchto ustanovení teda vyplýva, že tieto ustanovenia vyžadujú, aby sa zohľadnila možnosť dotknutej osoby požívať ochranu alebo pomoc UNRWA na celom území, na ktoré sa vzťahuje mandát tejto agentúry, teda na území, na ktoré sa vzťahuje oblasť pôsobenia UNRWA, uvedená v bode 6 tohto rozsudku, zahŕňajúca päť zón pôsobenia.
- 54 Takýto výklad je navyše podporený judikatúrou, v súlade s ktorou v prípade, že osoba, ktorá opustila oblasť pôsobenia UNRWA a podala žiadosť o medzinárodnú ochranu v Únii, požíva v uvedenej oblasti účinnú ochranu alebo pomoc zo strany UNRWA, ktorá jej umožňuje bezpečne sa tam zdržiavať v dôstojných životných podmienkach bez toho, aby jej hrozilo riziko vrátenia na územie svojho obvyklého pobytu dovtedy, kým sa tam nemôže bezpečne vrátiť, nemôže orgán, ktorý je príslušný rozhodnúť o tejto žiadosti, považovať túto osobu za osobu, ktorá bola v dôsledku okolností, ktoré nezávisia od jej vôle, nútená opustiť oblasť pôsobenia UNRWA. Uvedená osoba musí byť v tomto prípade vylúčená z postavenia utečenca v Únii v súlade s článkom 12 ods. 1 písm. a) smernice 2011/95 (rozsudok z 25. júla 2018, Alheto, C-585/16, EU:C:2018:584, bod 134).
- 55 Vzhľadom na uvedené, a ako v podstate vyplýva z judikatúry pripomenutej v bode 51 tohto rozsudku, otázka, či UNRWA skutočne nemôže zabezpečiť dotknutej osobe životné podmienky zodpovedajúce jej poslaniu, a či v dôsledku toho ochrana alebo pomoc UNRWA vo vzťahu k tejto osobe zanikla, sa musí preskúmať na základe individuálneho posúdenia všetkých relevantných skutočností.
- 56 V rámci tohto posúdenia sú príslušné správne alebo súdne orgány povinné najmä overiť, či dotknutá osoba môže konkrétne túto ochranu alebo pomoc požívať.
- 57 Otázka, či osoba bez štátneho občianstva palestínskeho pôvodu môže požívať ochranu alebo pomoc UNRWA, však závisí nielen od schopnosti tejto agentúry zabezpečiť túto ochranu alebo poskytnúť pomoc tejto osobe bez štátneho občianstva v danej zóne svojej oblasti pôsobenia, ale aj od konkrétnej možnosti uvedenej osoby bez štátneho občianstva vstúpiť na územie patriace do tejto zóny pôsobenia, či dokonca vrátiť sa do uvedenej zóny, ak ju opustila.
- 58 V tejto súvislosti treba uviesť, že ako vyplýva z návrhu na začatie prejudiciálneho konania, okolnosť, že osoba bez štátneho občianstva palestínskeho pôvodu je zaregistrovaná agentúrou UNRWA, nezakladá žiadne právo na vstup alebo pohyb v rámci oblasti pôsobenia tejto agentúry tým, že sa táto osoba premiestni z jednej zóny pôsobenia do druhej tejto oblasti pôsobenia. UNRWA totiž nemá právomoc povoliť vstup osôb bez štátneho občianstva palestínskeho pôvodu na územia piatich zón uvedenej oblasti pôsobenia, keďže tieto územia patria rôznym štátom alebo autonómnym územiám.
- 59 Za týchto okolností rozhodujúci orgán, ako aj súd, na ktorý bola podaná žaloba proti rozhodnutiu tohto orgánu, musia zohľadniť všetky relevantné skutočnosti dotknutej situácie umožňujúce objasniť otázku, či dotknutá osoba bez štátneho občianstva mala v čase svojho odchodu z oblasti pôsobenia UNRWA konkrétnu možnosť vstupu do jednej z piatich zón oblasti pôsobenia UNRWA na to, aby mohla požívať ochranu alebo pomoc tejto agentúry.
- 60 Na tento účel predstavuje okolnosť, že táto osoba bez štátneho občianstva má právo na udelenie povolenia na pobyt v štáte alebo na autonómnom území, ktorého súčasťou je dotknutá zóna oblasti pôsobenia UNRWA, skutočnosť, ktorá svedčí o možnosti uvedenej osoby bez štátneho občianstva vstúpiť do tejto zóny pôsobenia, a teda požívať ochranu alebo pomoc UNRWA, pokiaľ je táto agentúra schopná jej ju v tejto zóne poskytovať.

- 61 V prípade neexistencie takéhoto práva môže byť relevantná okolnosť, že tá istá osoba bez štátneho občianstva má rodinné vzťahy v danej zóne oblasti pôsobenia UNRWA, mala v tejto zóne pôsobenia skutočný alebo obvyklý pobyt alebo sa tam pred opustením uvedenej oblasti pôsobenia zdržiavala, pokiaľ sa dotknuté štáty alebo územia domnievajú, že takéto skutočnosti sú dostatočné na to, aby bez ohľadu na udelenie akéhokoľvek povolenia na pobyt nebránili osobe bez štátneho občianstva palestínskeho pôvodu vstúpiť na ich územie a bezpečne sa tam zdržiavať.
- 62 Rovnako treba zohľadniť všetky skutočnosti, akými sú vyhlásenia alebo prax orgánov uvedených štátov a území, ktoré obsahujú zmenu postoja voči osobám bez štátneho občianstva palestínskeho pôvodu, najmä ak tieto vyhlásenia a prax vyjadrujú úmysel ďalej netolerovať prítomnosť týchto osôb bez štátneho občianstva na ich území, pokiaľ nemajú právo na pobyt.
- 63 Ak z posúdenia všetkých relevantných skutočností dotknutej situácie, najmä skutočností uvedených v bodoch 59 až 62 tohto rozsudku, vyplýva, že dotknutá osoba bez štátneho občianstva palestínskeho pôvodu mala konkrétnu možnosť vstúpiť na územie jednej zo zón oblasti pôsobenia UNRWA, v ktorých jej táto agentúra mohla zabezpečiť svoju ochranu alebo poskytnúť pomoc, alebo sa tam bezpečne zdržiavať, nemožno vychádzať z toho, že ochrana alebo pomoc UNRWA zanikla v zmysle článku 12 ods. 1 písm. a) druhej vety smernice 2011/95.
- 64 Navyše, pokiaľ ide o otázku, ktorá zóna oblasti pôsobenia UNRWA sa má zohľadniť na účely určenia, či podmienky odôvodňujúce priznanie *ipso facto* postavenia utečenca zanikli v okamihu, keď dotknutá osoba opustila uvedenú oblasť pôsobenia, a predtým, ako sa s konečnou platnosťou rozhodlo o jej žiadosti o priznanie postavenia utečenca, treba uviesť, že vnútroštátny súd zrejme vychádza z predpokladu, že článok 12 ods. 1 písm. a) druhá veta smernice 2011/95 bol na žiadateľa vo veci samej uplatniteľný v okamihu, keď opustil uvedenú oblasť pôsobenia, pretože zanikla ochrana alebo pomoc UNRWA, ale že sa naň prípadne už neuplatňoval v okamihu, keď súd, na ktorý bol podaný opravný prostriedok proti rozhodnutiu o zamietnutí priznania postavenia utečenca, rozhodoval o tomto opravnom prostriedku.
- 65 V tejto súvislosti vnútroštátny súd spresňuje, že v súlade so svojím vnútroštátnym právom zohľadňuje v sporoch týkajúcich sa azylových vecí právnu a skutkovú situáciu existujúcu v čase rozhodovania o opravnom prostriedku, ktorý mu bol podaný, takže musí zohľadniť aj nové skutočnosti existujúce v čase posledného pojednávania alebo, ak to nie je možné, v čase vydania svojho rozhodnutia, pričom takáto možnosť je stanovená, ako vyplýva z bodu 40 tohto rozsudku, aj v článku 46 ods. 3 smernice 2013/32.
- 66 Na účely odpovede na túto otázku stačí uviesť, ako to urobil generálny advokát v bode 52 svojich návrhov a všetci dotknutí účastníci konania, ktorí predložili písomné pripomienky, že nič neumožňuje domnievať sa, že preskúmanie otázky, či je ochrana alebo pomoc UNRWA naďalej vylúčená v zmysle článku 12 ods. 1 písm. a) druhej vety smernice 2011/95 v okamihu, keď súd rozhoduje o opravnom prostriedku smerujúcom proti rozhodnutiu o zamietnutí priznania postavenia utečenca, treba vykonať s prihliadnutím na iné skutočnosti, ako sú skutočnosti pripomenuté v bodoch 53 až 63 tohto rozsudku.
- 67 Vzhľadom na vyššie uvedené treba na prvú, druhú a štvrtú otázku odpovedať tak, že článok 12 ods. 1 písm. a) druhá veta smernice 2011/95 sa má vykladať v tom zmysle, že na účely určenia, či ochrana alebo pomoc UNRWA zanikla, treba v rámci individuálneho posúdenia všetkých relevantných skutočností dotknutej situácie zohľadniť všetky zóny oblasti pôsobenia UNRWA na územiach, na ktoré má osoba bez štátneho občianstva palestínskeho pôvodu, ktorá túto oblasť pôsobenia opustila, konkrétnu možnosť vstúpiť a bezpečne sa tam zdržiavať.

O tretej otázke

- 68 Svojou treťou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 12 ods. 1 písm. a) druhá veta smernice 2011/95 vykladať v tom zmysle, že ochrana alebo pomoc UNRWA zanikne, keď osoba bez štátneho občianstva palestínskeho pôvodu opustila oblasť pôsobenia UNRWA odchodom zo zóny tejto oblasti pôsobenia, v ktorej sa nachádzala vo veľmi nejistej osobnej situácii a v ktorej táto agentúra nebola schopná sama zabezpečiť tejto osobe bez štátneho občianstva svoju ochranu alebo poskytnúť pomoc, hoci táto osoba jednak dobrovoľne vstúpila do tejto zóny pôsobenia, prichádzajúc z inej zóny uvedenej oblasti pôsobenia, v ktorej sa nenachádzala vo veľmi nejistej osobnej situácii, a jednak nemohla počítať s tým, že jej bude v zóne pôsobenia, do ktorej vstupuje, zabezpečená ochrana alebo poskytnutá pomoc UNRWA, ani že sa v blízkej budúcnosti bude môcť vrátiť do zóny pôsobenia, z ktorej prichádza.
- 69 Na účely odpovede na túto otázku treba najskôr pripomenúť, že skutočnosť, že článok 1 písm. D Ženevského dohovoru, na ktorý odkazuje článok 12 ods. 1 písm. a) prvá veta smernice 2011/95, zo svojej pôsobnosti vylučuje iba osoby, ktoré „v súčasnosti majú“ ochranu alebo pomoc iných orgánov alebo odborných organizácií Organizácie Spojených národov, než je Úrad Vysokého komisára Organizácie Spojených národov pre utečencov, nemožno vykladať v tom zmysle, že jednoduchá neprítomnosť alebo dobrovoľný odchod z oblasti pôsobenia UNRWA stačí na to, aby zaniklo vylúčenie z možnosti priznať postavenie utečenca upraveného v tomto ustanovení (pozri analogicky rozsudok z 19. decembra 2012, *Abed El Karem El Kott a i.*, C-364/11, EU:C:2012:826, bod 49).
- 70 Ak by to tak bolo, na žiadateľa v zmysle článku 2 písm. c) smernice 2013/32, ktorý podal svoju žiadosť na území niektorého členského štátu, a teda je fyzicky neprítomný v oblasti pôsobenia UNRWA, by sa totiž nikdy neuplatnil dôvod vylúčenia z postavenia utečenca uvedený v článku 12 ods. 1 písm. a) smernice 2011/95, dôsledkom čoho by takýto dôvod vylúčenia bol zbavený potrebného účinku (pozri analogicky rozsudok z 19. decembra 2012, *Abed El Karem El Kott a i.*, C-364/11, EU:C:2012:826, bod 50).
- 71 Navyše priznanie, že dobrovoľný odchod z oblasti pôsobenia UNRWA a v dôsledku toho dobrovoľné vzdanie sa ním poskytovanej pomoci spôsobujú uplatnenie článku 12 ods. 1 písm. a) druhej vety smernice 2011/95, by bolo v rozpore s cieľom sledovaným článkom 1 písm. D prvým odsekom Ženevského dohovoru, ktorým je vylúčiť z režimu tohto dohovoru všetky osoby, ktorým sa poskytuje takáto pomoc (pozri analogicky rozsudok z 19. decembra 2012, *Abed El Karem El Kott a i.*, C-364/11, EU:C:2012:826, bod 51).
- 72 Z judikatúry uvedenej v bode 54 tohto rozsudku ďalej vyplýva, že sa nemožno domnievať, že opustenie oblasti pôsobenia UNRWA odchodom z danej zóny tejto oblasti pôsobenia je neúmyselné, ak dotknutá osoba mala možnosť vstupu do inej zóny tejto oblasti pôsobenia konkrétne na účely požívania ochrany alebo pomoci UNRWA.
- 73 Vo veci, v ktorej bol vydaný rozsudok z 25. júla 2018, *Alheto* (C-585/16, EU:C:2018:584), totiž žalobkyňa vo veci samej počas ozbrojeného konfliktu, ku ktorému došlo medzi Izraelským štátom a Hamasom, organizáciou, ktorá kontroluje Pásmo Gazy, toto pásmo opustila, aby sa uchýlila do bezpečia v Jordánsku, kde sa zdržiavala a odkiaľ odcestovala do Bulharska. Súdny dvor rozhodol, že nemožno vylúčiť, že UNRWA je schopná v Jordánsku poskytnúť u nej zaregistrovanej osobe životné podmienky zodpovedajúce jej poslaniu po tom, čo táto osoba utiekla z Pásma Gazy, takže táto osoba by sa tam mohla zdržiavať bezpečne v dôstojných životných podmienkach, pričom by jej nehrozilo riziko vrátenia na územie, na ktoré sa nemôže bezpečne vrátiť. V prípade zistenia takýchto skutočností by sa podľa Súdneho dvora osoba, akou je žalobkyňa vo veci samej, nemohla považovať za osobu, ktorá bola v dôsledku okolností, ktoré nezávisia od jej vôle, nútená opustiť oblasť pôsobenia UNRWA (pozri v tomto zmysle rozsudok z 25. júla 2018, *Alheto*, C-585/16, EU:C:2018:584, body 132 až 134).

- 74 Inak to nemôže byť v prípade osoby bez štátneho občianstva palestínskeho pôvodu, ktorá sa rozhodne opustiť zónu oblasti pôsobenia UNRWA, v ktorej sa nenachádza vo veľmi neistej osobnej situácii a v ktorej by mohla požívať ochranu alebo pomoc tejto agentúry, aby vstúpila do inej zóny uvedenej oblasti pôsobenia, v ktorej nemôže na základe konkrétnych informácií, ktorými disponuje o tejto zóne pôsobenia, rozumne počítať s tým, že jej bude zabezpečená ochrana alebo poskytnutá pomoc UNRWA, ani že sa v blízkej budúcnosti bude môcť vrátiť do zóny pôsobenia, z ktorej prichádza. Na takýto dobrovoľný odchod z prvej zóny pôsobenia do druhej tak nemožno nazerať tak, že takáto osoba bez štátneho občianstva bola nútená opustiť oblasť pôsobenia UNRWA ako celok, keď následne opustila túto druhú zónu pôsobenia na účely odchodu na územie Únie.
- 75 Vnútroštátnemu súdu preto prináleží, aby v rámci individuálneho posúdenia všetkých relevantných skutočností situácie, o ktorú ide vo veci samej, najmä konkrétnych informácií týkajúcich sa situácie v Sýrii, ktoré mal XT k dispozícii v čase svojho odchodu z Libanonu, overil, či k tomuto odchodu došlo za podmienok opísaných v bode 74 tohto rozsudku. Ak to tak totiž je, XT nemožno považovať za osobu, ktorá bola nútená opustiť oblasť pôsobenia UNRWA ako celok, keď následne opustila Sýriu.
- 76 Súdny dvor však môže na základe informácií uvedených v návrhu na začatie prejudiciálneho konania a v spise predloženom Súdnemu dvoru poskytnúť tomuto súdu poznatky, ktoré môžu byť relevantné na účely tohto posúdenia.
- 77 V prejednávanej veci z tohto návrhu vyplýva, že XT tvrdí, že Libanon opustil z dôvodu neexistencie platného povolenia na pobyt, ako aj posilnenia kontrol libanonskými bezpečnostnými silami, ktoré bez takého povolenia vracali také osoby, ako je XT, na sýrsku hranicu.
- 78 Okrem toho v rozsahu, v akom sa vnútroštátny súd pýta na vplyv skutočností súvisiacich s tým, že XT mohol vzhľadom na pomery existujúce v čase odchodu z Libanonu očakávať, že nemôže požívať ochranu alebo pomoc UNRWA v Sýrii, ani že sa v blízkej budúcnosti nebude môcť vrátiť do Libanonu, kde sa predtým zdržiaval, treba uviesť, že takéto okolnosti musia byť na to, aby mohli byť relevantné v rámci individuálneho posúdenia uvedeného v bode 75 tohto rozsudku, rozumne predvídateľné v okamihu uvedeného odchodu. Taká osoba, ako je XT, tak musí disponovať konkrétnymi informáciami o situácii v oblasti pôsobenia UNRWA. V tejto súvislosti treba tiež zohľadniť náhlu a nepredvídateľnú povahu vývoja situácie, ako je zatvorenie hraníc medzi zónami uvedenej oblasti pôsobenia alebo vypuknutie konfliktov v niektorej z týchto zón pôsobenia.
- 79 Vzhľadom na okolnosti uvedené v bodoch 77 a 78 tohto rozsudku a za predpokladu, že sú správne, čo prináleží overiť vnútroštátnemu súdu, nič nenasvedčuje tomu, že by k odchodu XT z Libanonu do Sýrie došlo za podmienok opísaných v bode 74 tohto rozsudku, takže jeho odchod z oblasti pôsobenia UNRWA ako celku nebol dobrovoľný.
- 80 Vzhľadom na vyššie uvedené treba na tretiu otázku odpovedať tak, že článok 12 ods. 1 písm. a) druhá veta smernice 2011/95 sa má vykladať v tom zmysle, že ochranu alebo pomoc UNRWA nemožno považovať za zaniknuté v prípade, že osoba bez štátneho občianstva palestínskeho pôvodu opustila oblasť pôsobenia UNRWA odchodom zo zóny tejto oblasti pôsobenia, v ktorej sa nachádzala vo veľmi neistej osobnej situácii a v ktorej táto agentúra nebola schopná sama zabezpečiť tejto osobe bez štátneho občianstva svoju ochranu alebo poskytnúť pomoc, ak táto osoba jednak dobrovoľne vstúpila do tejto zóny pôsobenia, prichádzajúc z inej zóny uvedenej oblasti pôsobenia, v ktorej sa nenachádzala vo veľmi neistej osobnej situácii a v ktorej mohla požívať ochranu alebo pomoc tejto agentúry, a ak jednak nemohla na základe konkrétnych informácií, ktorými disponuje, rozumne počítať s tým, že jej bude v zóne pôsobenia, do ktorej vstupuje, zabezpečená ochrana alebo poskytnutá pomoc UNRWA, alebo že sa v blízkej budúcnosti bude môcť vrátiť do zóny pôsobenia, z ktorej prichádza, čo prináleží overiť vnútroštátnemu súdu.

O piatej otázke

- 81 Vzhľadom na odpoveď na prvú, druhú a štvrtú otázku nie je potrebné odpovedať na piatu otázku.

O trovách

- 82 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (tretia komora) rozhodol takto:

1. Článok 12 ods. 1 písm. a) druhá veta smernice Európskeho parlamentu a Rady 2011/95/EÚ z 13. decembra 2011 o normách pre oprávnenie štátnych príslušníkov tretej krajiny alebo osôb bez štátneho občianstva mať postavenie medzinárodnej ochrany, o jednotnom postavení utečencov alebo osôb oprávnených na doplnkovú ochranu a o obsahu poskytovanej ochrany, treba vykladať v tom zmysle, že na účely určenia, či ochrana alebo pomoc Agentúry Organizácie Spojených národov pre pomoc a prácu v prospech palestínskych utečencov na Blízkom východe (UNRWA) zanikla, treba v rámci individuálneho posúdenia všetkých relevantných skutočností dotknutej situácie zohľadniť všetky zóny oblasti pôsobenia UNRWA na územiach, na ktoré má osoba bez štátneho občianstva palestínskeho pôvodu, ktorá túto oblasť pôsobenia opustila, konkrétnu možnosť vstúpiť a bezpečne sa tam zdržiavať.
2. Článok 12 ods. 1 písm. a) druhá veta smernice 2011/95 sa má vykladať v tom zmysle, že ochranu alebo pomoc UNRWA nemožno považovať za zaniknuté v prípade, že osoba bez štátneho občianstva palestínskeho pôvodu opustila oblasť pôsobenia UNRWA odchodom zo zóny tejto oblasti pôsobenia, v ktorej sa nachádzala vo veľmi neistej osobnej situácii a v ktorej táto agentúra nebola schopná sama zabezpečiť tejto osobe bez štátneho občianstva svoju ochranu alebo poskytnúť pomoc, ak táto osoba jednak dobrovoľne vstúpila do tejto zóny pôsobenia, prichádzajúc z inej zóny uvedenej oblasti pôsobenia, v ktorej sa nenachádzala vo veľmi neistej osobnej situácii a v ktorej mohla požívať ochranu alebo pomoc tejto agentúry, a ak jednak nemohla na základe konkrétnych informácií, ktorými disponuje, rozumne počítať s tým, že jej bude v zóne pôsobenia, do ktorej vstupuje, zabezpečená ochrana alebo poskytnutá pomoc UNRWA, alebo že sa v blízkej budúcnosti bude môcť vrátiť do zóny pôsobenia, z ktorej prichádza, čo prináleží overiť vnútroštátnemu súdu.

Podpisy